

Nový občanský zákoník – jaké změny přináší dětem?

Nová úprava občanského zákoníku nepřináší fakticky pro rodinné právo, tudíž ani pro děti, žádnou zásadní revoluci. Nicméně posouvá v některých ohledech k lepšímu ochranu zájmu dítěte, podrobněji definuje některé podmínky, zohledňuje dosavadní judikaturu Ústavního soudu ČR a Evropského soudu pro lidská práva i posun vnímání rodiny a rodičovství ve společnosti vůbec.

Péče o dítě

Nově se zrovnoprávňují všechny tři základní možnosti svěřeni dítěte po rozvodu – svěřeni do péče jednomu z rodičů, střídavá nebo společná výchova (tu lze stanovit pouze se souhlasem obou rodičů). Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná, zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče. Občanský zákoník výslovně stanoví, že za významnou záležitost se považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte.

Příklad: Paní Suchá z Tábora se rozhodne odejít od manžela a odstěhovat se s dětmi za novým partnerem na severní Moravu. Bez souhlasu pana Suchého však nemůže přestěhovat i děti. Pan Suchý s přestěhováním nesouhlasí, neboť jsou děti zvyklé v Táboře, mají zde prarodiče, školu, kamarády, kroužky, především by došlo k omezení styku dětí s otcem, neboť pan Suchý je invalidní a nemůže řídit vůz, časté cesty na Moravu by z invalidního důvodu neutáhl. Pokud se nedohodnou, může se kdokoliv z nich obrátit na soud.

Soud by měl víc zohledňovat přání dítěte. Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a sdělit ho. U dítěte staršího 12 let se předpokládá, že je soud přímo vyslechne.

Musí soud vyhovět přání dítěte?

Soud není názorem dítěte vázán, ale musí se s ním vypořádat, tj. odůvodnit, proč rozhodl jinak.

Pokud se rodiče nedohodnou, rozhoduje soud, který může určit podmínky styku s dítětem, zejména místo, kde k němu má dojít, a osoby, které se smějí, nebo nesmějí styku účastnit. Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem připravit, styk řádně umožnit a spolupracovat s druhým rodičem. Podle nového občanského zákoníku mají právo styku i vzdálenější příbuzní či

Radka Korbelová Dohnalová

osoby blízké za situace, že k nim dítě má citový vztah. Takový vztah nesmí být jen přechodný a z okolností musí být zřejmé, že nedostatek styku s těmito osobami by pro dítě znamenal újmu.

Příklad: Pan Suchý vychovával s manželkou její dceru Aničku. Paní Suchá po deseti letech vztahu odešla za mladším partnerem. Přestože není pan Suchý otcem Aničky, má právo se s Aničkou stýkat, neboť měli velmi dobrý vztah. Proto se může kontaktu domáhat u soudu.

Omezuje se nadužívání ústavní výchovy. Dítě již nebude možné odejmout rodičům a svěřit do ústavní výchovy jen kvůli špatné bytové či ekonomické situaci rodiny. Soud také nově rozhoduje o konkrétním zařízení, do kterého má být dítě umístěno, přičemž musí dbát na to, aby to bylo co nejlépe bydliště rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých. Občanský zákoník zavádí maximální délku pobytu dítěte v ústavní výchově, a to tři roky. Tuto dobu je však možné opakovaně prodloužit. Soud je dále povinen nejméně jednou za šest měsíců přezkoumat, zda trvají důvody pro nařízení ústavní výchovy, či zda není možné zajistit dítěti náhradní rodinnou péči.

Výživné pro děti

Polepší si děti rodičů, kteří neplatí výživné a zatajují své příjmy. Neprokáže-li osoba výživou povinná soudu řádně své příjmy, vypočte se jí výživné z pětadvacetinásobku částky životního minima (dosud to byl pouze 12,7 násobek).

Příklad: Pan Novák je podnikatel a žije si nad poměry podnikatelské ztráty, kterou se snaží tvrdit před soudem v řízení o výživném pro jeho dvě děti ve věku 3 a

Chcete vědět, zda bude mít nový kodex dopad na výživné pro Vaše děti? Potřebujete poradit s novinkami v rodinných záležitostech nebo v jiných oblastech soukromého práva? **Obráťte se na naši kancelář.**

Advokátní kancelář Korbel, Tuháček & partneři, s.r.o.
Převrátelská 330, 390 01 Tábor
AKKT tel. 381 254 903-4
post@akkt.cz
www.akkt.cz

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
KORBEL, TUHÁČEK & PARTNEŘI, S.R.O.

9 let. Soudu předkládá nepřehledné účetnictví. Ještě v minulém roce by mu soud mohl vyměřit výživné zhruba 5 400 Kč na mladší dceru a 5 900 Kč na staršího syna. Od 1. ledna už se panu Novákovi nevyplatí příjmy zatajovat, neboť soud bude vycházet z příjmu kolem 85 tisíc měsíčně a výživné tedy stanoví kolem 10 600 pro dceru a 11 600 Kč pro syna.

Otcovství

V určování rodičovství dochází ke drobnějším zpřesněním. Například se za otce považuje muž, který s matkou dítěte souložil mezi sto šedesátým a třímým dnem do narození dítěte. Prodloužení doby narození dítěte ze sto osmdesáti dnů na 160 je dána vývojem lékařské vědy, která při životě udrží děti narozené dávno před termínem porodu. Větší změna nastává v popírání otcovství. Oproti dosavadnímu stavu se prodloužuje lhůta k popření otcovství. Manžel může do šesti měsíců ode dne, kdy začal mít pochybnosti, popřít u soudu své otcovství. Nejde tak může ovšem učinit do šesti let dítěte (dosavadní úprava se tak prodloužuje o tři roky).

Co když otec, který není rodičem dítěte, šestiletou lhůtu nestihne?

Nově může soud z důležitých důvodů zmeškání této lhůty prominout. Opouští se tak koncept, kdy návrh za otce podával v zájmu dítěte dle svého uvážení nejvyšší státní zástupce.

Osvojení

Nový občanský zákoník má lépe chránit osvojované. Nově může k osvojení dojít i u zletilého osoby. Zletilého lze osvojit, není-li to v rozporu s dobrými mravy. Je stanoven věkový rozdíl mezi osvojitelem a osvojencem 16 let.

Úprava cílí především na osvojení sourozenců, z nichž některý je zletilý a osvojení pouze nezletilého by jejich příbuzenské vazby zpřetrhalo. Osvojit zletilého lze dále z důvodu, že osvojovaný byl v době podání návrhu na osvojení nezletilý, že osvojitel pečoval o osvojovaného jako o vlastního již v době jeho nezletilosti, nebo pokud osvojitel hodlá osvojit dítě svého manžela.

Další novinkou je stanovení povinnosti adoptivních rodičů informovat dítě nejpozději do zahájení školní docházky o tom, že bylo osvojeno. Pokud je osvojováno dítě, které dosáhlo alespoň dvanácti let, je třeba vždy jeho osobního souhlasu. Zákoník také stanoví podmínky utajení osvojení - na návrh může soud rozhodnout o utajení jak před rodinou původu dítěte, tak i pro utajení pokrevního rodiče. Osvojenec má nicméně po dosažení dospělosti právo seznámit se s informacemi týkajícími se jeho osvojení. Osvojení je vyloučeno mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci; to neplatí v případech náhradního mateřství, kdy matka může donosit embryo pro dceru, která si následně může narozené dítě osvojit.

Mohou homosexuální páry adoptovat děti?

Z důvodu politického rozhodnutí není registrované partnerství součástí nového občanského zákoníku, ale je upraveno ve speciálním zákoně o registrovaném partnerství. Registrovaní partneři tedy nemůžou ani nadále osvojit děti.

Radka Korbelová Dohnalová (autorka je advokátka a partnerka Advokátní kanceláře Korbel, Tuháček & partneři)